

**Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

**Beperkt rapport over de staat van de armoede
in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

Jaarverslag 1999

Centrum voor gezondheidsobservatie

Truus Roesems

februari 2000

Centrum voor Gezondheidsobservatie
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Marsveldlaan 25,
1050 Elsene
tel: 02/502 60 01
fax: 02/502 59 05
e-mail: TRoesems@ggc.irisnet.be

INHOUD

INHOUD	3
INLEIDING	4
DE GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM	5
AANTAL GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM	5
ERKENDE VLUCHTELINGEN DIE GERECHTIGD ZIJN OP HET BESTAANSMINIMUM	7
MENSEN AFHANKELIJK VAN HET BESTAANSMINIMUM	8
UITSPLITSING PER WETTELIJKE GROEP VAN GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM	9
UITSPLITSING PER LEEFTIJDGROEP VAN GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM	10
AANTAL MAANDEN TOEKENNING VAN HET BESTAANSMINIMUM	11
DE GERECHTIGDEN OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM	12
ASIELZOEKERS DIE GERECHTIGD ZIJN OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM	14
PERSONEN TEN LASTE VAN DE GERECHTIGDE OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM	15
WETTELIJKE GROEP VAN GERECHTIGDEN OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM	ERROR!
BOOKMARK NOT DEFINED.	
UITSPLITSING PER LEEFTIJDGROEP VAN GERECHTIGDEN OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM	17
AANTAL MAANDEN TOEKENNING VAN HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM PER GERECHTIGDE OP HET GRONDGEBIED VAN DE GEMEENTE GEDURENDE DE LAATSTE 60 MAANDEN TOT EN MET HET BETROKKEN JAAR	18
GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM EN HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM, SITUATIE DE 12 DE MAAND VAN HET JAAR	19
GERECHTIGDEN OP FINANCIËLE STEUN, BESTAANSMINIMUM EN EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM	20
TEWERKSTELLING	22
BIJZONDERE CONTRACTEN	23
BEROEPSOPLEIDING GEORGANISEERD DOOR HET OCMW OF TEN LASTE VAN HET OCMW	24
CONCLUSIE	25
BIBLIOGRAFIE	26
LIJST VAN FIGUREN EN TABELLEN	26
FIGUREN	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
TABELLEN	27
BIJLAGEN	28

INLEIDING

Deze zesde editie van het jaarlijks armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is, gezien de omstandigheden¹, slechts een beperkt rapport. Enkel wat voorzien is in de ordonnantie van 11 juli 1991², namelijk een overzicht van de jaarverslagen (van 1998) van de 19 Brusselse OCMW's op basis van de signalementskaarten³, werd opgenomen. Waar mogelijk werd ook de evolutie van de cijfers bestudeerd.

Wanneer het jaarlijkse armoederapport een permanente opdracht van het centrum voor gezondheidsobservatie wordt, biedt dit mogelijkheden tot een grondigere doorlichting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inzake de staat van de armoede. De signalementskaart levert enkel informatie over de steun die door de OCMW's wordt verleend aan de mensen die onder de wettelijke armoedegrens vallen. Dit is slechts één indicator, waarbij veel aspecten van armoede buiten beschouwing blijven.

We hopen in de toekomst over voldoende tijd en mogelijkheden te beschikken in het Centrum voor Gezondheidsobservatie, om vanaf de volgende versie een uitgebreider rapport te kunnen samenstellen, waarin verschillende aspecten van de armoede aan bod kunnen komen. We hopen ook van de signalementskaart een beter evaluatie-instrument te kunnen maken voor het beleid en voor de OCMW's zelf.

Toch is het belangrijk geen jaar te laten voorbij gaan zonder de cijfers van de OCMW's met elkaar te vergelijken en in tijdsperspectief te plaatsen. Er is nood aan een regelmatige stand van zaken. De 19 OCMW's leverden bovendien een belangrijke inspanning om het gevraagde cijfermateriaal te verzamelen. Voor hen kan het interessant zijn hun eigen informatie te vergelijken met de cijfers van de vorige jaren en met de andere Brusselse OCMW's.

Er moet met enige voorzichtigheid met dit cijfermateriaal omgegaan worden. Doordat we de cijfers zoveel mogelijk in een tijdsperspectief probeerden te plaatsen, stootten we regelmatig op problemen met de cijfers in de vorige armoederapporten, en kwamen ook problemen met de signalementskaarten van 1998 aan het licht. De problemen hebben verschillende oorzaken, zoals foutief of niet invullen van de gevraagde variabelen, verschillen tussen het totaalcijfer en de som van uitgesplitste cijfers (bijvoorbeeld leeftijdsgroepen) in de oorspronkelijke signalementkaarten, verschillende interpretatie van de vragen in de signalementskaart, vergissingen bij het overdragen van gegevens (verschillen tussen verschillende jaarrapporten). Aangezien de signalementskaart niet meer gekoppeld is aan de verdeling van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn, is ook de controle erop weggevallen. Alle anomalieën en aanpassingen zijn zo duidelijk mogelijk meegegeven in voetnoten en opmerkingen.

Daarnaast is er een duidelijk verschil tussen de cijfers die uit de signalementkaarten worden afgeleid en de statistieken van het ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, zoals ook reeds in het armoederapport van 1998 werd aangegeven.

De verschillende topics van de signalementskaarten komen systematisch aan bod in dit rapport, zodat het eveneens dienst kan doen als evaluatie van het signalementskaartensysteem.

¹ De ploeg van het Centrum voor Gezondheidsobservatie werd opnieuw samengesteld in de loop van 1999 en kreeg voor het eerst de opdracht het armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen te stellen.

² Ordonnantie ter opstelling van een jaarverslag over de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

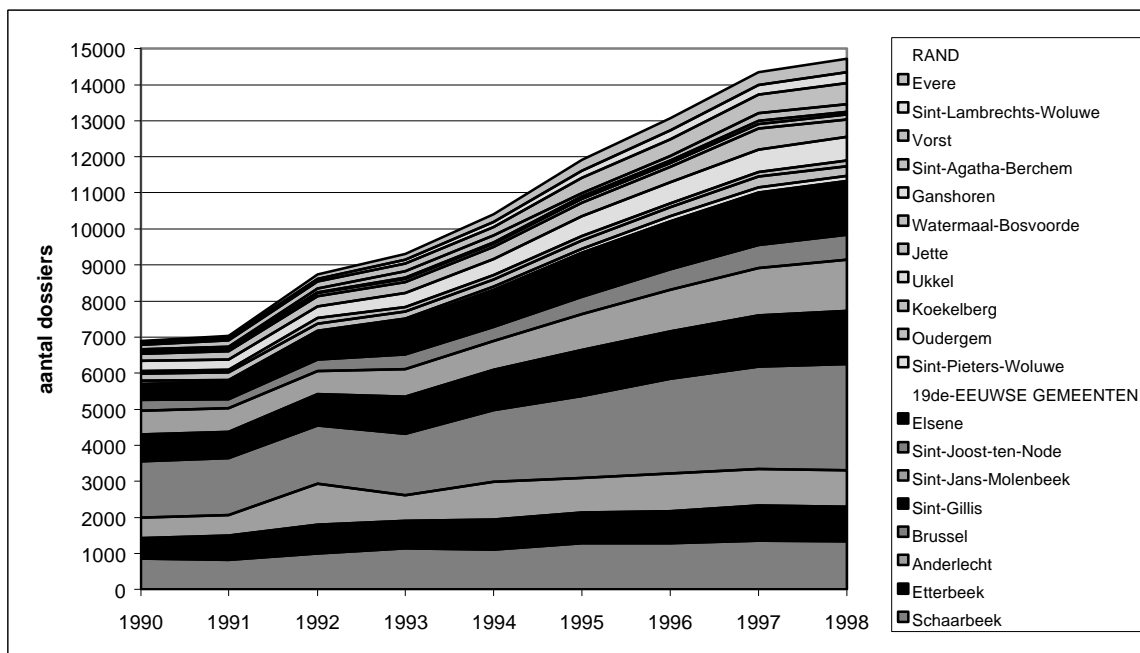
³ Zie voorbeeld in bijlage.

DE GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM

AANTAL GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM

Sinds 1991 is het aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meer dan verdubbeld, terwijl de totale bevolking nagenoeg stabiel bleef. Toch was de stijging het laatste jaar minder sterk (3 %) dan de jaren voordien ($\geq 10\%$). Dit is duidelijk afleesbaar aan de knik in de grafiek van Figuur 1. Deze figuur toont de evolutie van het totaal aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers) voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sinds 1990, waarbij de evolutie voor de verschillende gemeenten afzonderlijk kan worden afgelezen. De 19 gemeenten werden hiervoor in twee groepen opgedeeld en vervolgens geordend in volgorde van relatieve stijging van het aantal gerechtigden op het bestaansminimum tussen 1990 en 1998. De volgorde van de gemeenten in de legende komt overeen met de volgorde van de gemeenten in de figuur. De eerste groep gemeenten (van Schaarbeek tot en met Elsene) bevat acht gemeenten binnen het 19de-eeuwse Brussel⁴. Deze acht gemeenten vangen gedurende de hele periode meer dan drie vierde van de gerechtigden op het bestaansminimum in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op, terwijl ze 60 % van de totale bevolking huisvesten.

Figuur 1: evolutie van aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers): situatie op 12de maand van het betrokken jaar.

Bron: signalementkaarten van de OCMW's 1998 en 1997, De Keersmaecker (1997) p. 97.

Het aandeel gerechtigden op het bestaansminimum in de totale bevolking is in elke gemeente toegenomen gedurende de jaren 90, gemiddeld zelfs verdubbeld. De gemeenten waarvoor het

⁴ Dit stemt grosso modo overeen met het verstedelijkt gebied van voor de Eerste Wereldoorlog. Deze indeling is niet helemaal zuiver omdat gemeenten als Brussel, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht doorlopen tot aan de rand van het Hoofdstedelijk Gewest.

aandeel gerechtigden op het bestaansminimum hoger ligt dan het gemiddelde voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, werden in Tabel 1 in het grijs aangeduid.

In Schaarbeek groeide het aantal gerechtigden op het bestaansminimum slechts met 60 % tussen 1990 en 1998. Dit is de enige gemeente die in 1990 meer dan het gemiddelde, en in 1998 minder dan het gemiddelde aandeel gerechtigden op het bestaansminimum in haar bevolking telde. Voor Elsene geldt het omgekeerde, deze gemeente heeft de grootste relatieve stijging van het aantal gerechtigden op het bestaansminimum onder de gemeenten in het 19de-eeuwse Brussel. In 1990 waren er slechts 6,1 % gerechtigden op het bestaansminimum, in 1998 zijn er dat 20,7 % (zie Tabel 1). In Evere, Vorst en Sint-Agatha-Berchem steeg het aandeel gerechtigden op het bestaansminimum van minder dan 3 % tot meer dan 10 %. Relatief is de stijging in deze gemeenten uit de rand groter dan in Elsene, maar in absolute aantallen blijft de stijging beperkter.

Eind 1998 telt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gemiddeld 15,4 % gerechtigden op het bestaansminimum. Dit cijfer varieert echter per gemeente van 3,8 % (Sint-Pieters-Woluwe) tot 35 % (Sint-Gillis).

Tabel 1: aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers) in verhouding tot de totale bevolking.

Gemeenten	gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers) situatie op 12 de maand van het jaar			totale bevolking		aandeel gerechtigden op het bestaansminimum in de totale bevolking (‰)	
	1990	1998	relatieve evolutie	1/03/91	1/01/99	1990	1998
Anderlecht	562	1014	+ 80 %	87884	87401	6.4	11.6
Oudergem	178	248	+ 39 %	29224	28931	6.1	8.6
Sint-Agatha-Berchem	47	217	+362 %	18489	18669	2.5	11.6
Brussel	1575	2939	+ 87 %	136424	134243	11.5	21.9
Etterbeek	578	957	+ 66 %	38894	39162	14.9	24.4
Evere	57	373	+ 554 %	29229	30806	2.0	12.1
Vorst	123	578	+ 370 %	46437	45465	2.6	12.7
Ganshoren	26	81	+ 212 %	20422	19816	1.3	4.1
Elsene	442	1498	+ 239 %	72610	72524	6.1	20.7
Jette	187	495	+ 165 %	38423	39166	4.9	12.6
Koekelberg	89	175	+ 97 %	16136	16014	5.5	10.9
Sint-Jans-Molenbeek	660	1416	+ 115 %	68759	70075	9.6	20.2
Sint-Gillis	741	1481	+ 100 %	42684	42291	17.4	35.0
Sint-Joost-ten-Node	290	689	+ 138 %	21317	22076	13.6	31.2
Schaarbeek	850	1343	+ 58 %	102702	104748	8.3	12.8
Ukkel	281	644	+ 129 %	73721	74419	3.8	8.7
Watermaal-Bosvoorde	49	130	+ 165 %	24567	24742	2.0	5.3
Sint-Lambrechts-Woluwe	53	298	+ 462 %	47963	46056	1.1	6.5
Sint-Pieters-Woluwe	102	142	+ 39 %	38160	37856	2.7	3.8
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	6890	14718	+ 114 %	954045	954460	7.2	15.4

Bron: De Keersmaecker (1997) p. 97, signalementskaarten van de OCMW's 1998, Volkstelling 1991 en Belgisch Staatsblad 15.07.1999.

ERKENDE VLUCHTELINGEN DIE GERECHTIGD ZIJN OP HET BESTAANSMINIMUM

Eén op zeven gerechtigden op het bestaansminimum is een erkende vluchteling. De verhouding tussen het aantal erkende vluchtelingen die gerechtigd zijn op het bestaansminimum en het totaal aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers) verschilt sterk van gemeente tot gemeente (zie Tabel 2). In Sint-Lambrechts-Woluwe is de verhouding het hoogst; in 1998 zijn er 30 vluchtelingen meer dan in 1997 op een totaal van 38 extra gerechtigden op het bestaansminimum. Voor de som van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden enkele cellen grijs gemaakt omdat de gegevens onvolledig zijn.

Tabel 2: aantal erkende vluchtelingen die gerechtigd zijn op het bestaansminimum.

gemeente	aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers)		aantal erkende vluchtelingen die gerechtigd zijn op het bestaansminimum		erkende vluchtelingen / totaal aantal gerechtigden (%)		absolute evolutie 1998-1997	
	1997	1998	1997	1998	1997	1998	totaal	vluchtelingen
Anderlecht	998	1014	45	75	4.5	7.4	16	30
Oudergem	298	248		30		12.1	-50	
Sint-Agatha-Berchem	206	217	36	34	17.5	15.7	11	-2
Brussel	2844	2939	443	496	15.6	16.9	95	53
Etterbeek	977	957	251	214	25.7	22.4	-20	-37
Evere	357	373	77	93	21.6	24.9	16	16
Vorst	521	578	29	31	5.6	5.4	57	2
Ganshoren	92	81	8	7	8.7	8.6	-11	-1
Elsene	1452	1498	227	250	15.6	16.7	46	23
Jette	578	495	131	102	22.7	20.6	-83	-29
Koekelberg	132	175	19	25	14.4	14.3	43	6
Sint-Jans-Molenbeek	1312	1416	171	176	13.0	12.4	104	5
Sint-Gillis	1421	1481	42	93	3.0	6.3	60	51
Sint-Joost-ten-Node	651	689	121	115	18.6	16.7	38	-6
Schaarbeek	1359	1343	100	162	7.4	12.1	-16	62
Ukkel	618	644	75	56	12.1	8.7	26	-19
Watermaal-Bosvoorde	131	130	11	9	8.4	6.9	-1	-2
Sint-Lambrechts-Woluwe	260	298	60	90	23.1	30.2	38	30
Sint-Pieters-Woluwe	139	142	29	21	20.9	14.8	3	-8
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	14346	14718	1875	2079	13.3	14.1	372	174

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1997, 1998.

In vergelijking met het jaar voordien steeg het totaal aantal erkende vluchtelingen die gerechtigd zijn op het bestaansminimum met 9 %⁵. Deze toename is dus belangrijker dan de toename van het aantal gerechtigden op het bestaansminimum zelf (3 %).

⁵ Dit cijfer geldt voor 18 gemeenten: Oudergem werd niet mee in rekening gebracht omwille van ontbrekende gegevens in 1997.

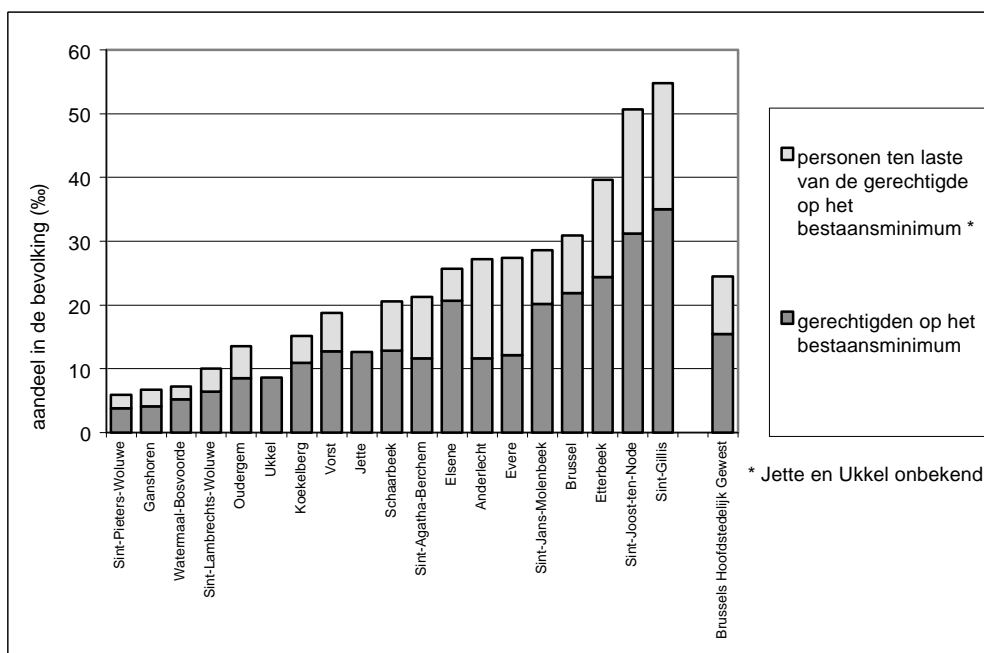
MENSEN AFHANKELIJK VAN HET BESTAANSMINIMUM

Niet enkel de gerechtigden op het bestaansminimum zijn afhankelijk van dit inkomen, ook de personen ten laste van de gerechtigden. De som van de twee geeft het totaal aantal mensen afhankelijk van een bestaansminimum. In Figuur 2 werden de gemeenten in stijgende volgorde van het aandeel personen afhankelijk van het bestaansminimum geplaatst⁶. Het verschil in verhouding tussen de personen ten laste en de gerechtigden op het bestaansminimum, houdt verband met het verschil in samenstelling van de huishoudens in de verschillende gemeenten. Elsene is een gemeente met opvallend veel alleenstaanden (Kesteloot, 1999, p. 43), waardoor er verhoudingsgewijs ook minder personen ten laste zijn. Anderlecht en Evere, gemeenten met relatief weinig alleenstaanden, tellen verhoudingsgewijs veel meer personen ten laste. Daardoor bevindt Evere zich in Figuur 2 tussen de gemeenten van het 19de-eeuwse Brussel, waar gemiddeld meer personen van het bestaansminimum afhankelijk zijn. In vergelijking met het jaar voordien steeg het totaal aantal personen ten laste van de gerechtigde op het bestaansminimum met 7 %⁷. Ook deze toename is dus belangrijker dan de toename van het aantal gerechtigden op het bestaansminimum zelf (3 %). Dit is het gevolg van een lichte toename van het aandeel alleenstaanden met kinderen en gezinnen, twee groepen waarbij de gerechtigde op het bestaansminimum personen ten laste heeft. Deze evolutie komt in de volgende paragraaf aan bod.

⁶ Voor Jette en Ukkel ontbreekt het aantal personen ten laste van de gerechtigden op het bestaansminimum. We berekenden de plaats van deze gemeenten met behulp van de gemiddelde verhouding tussen de personen ten laste en de gerechtigden in de 17 andere gemeenten, namelijk 57/100.

⁷ Dit cijfer geldt voor 16 gemeenten: Oudergem, Jette en Ukkel werden niet mee in rekening gebracht omwille van ontbrekende gegevens.

Figuur 2: Personen afhankelijk van het bestaansminimum op 31/12/1998

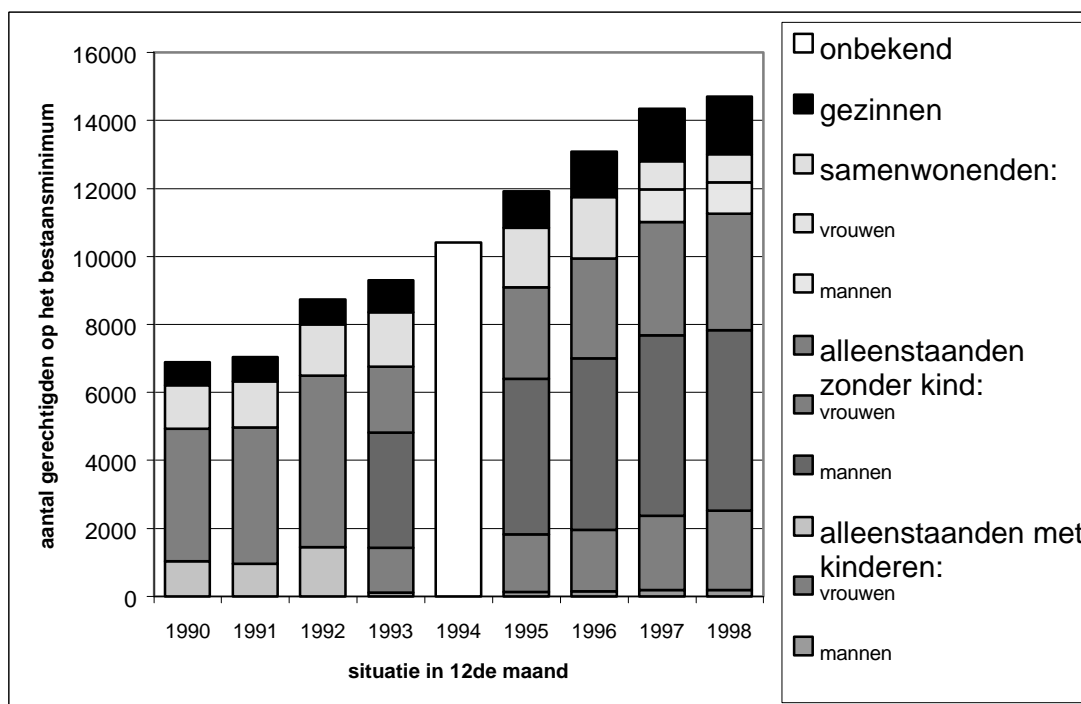
Bron: signalementskaarten⁸ van de OCMW's 1998, Belgisch staatsblad 15.07.1999

UITSPLITSING PER WETTELIJKE GROEP VAN GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM

Figuur 3 toont de evolutie in de huishoudensamenstelling van de gerechtigden op het bestaansminimum. Vanaf 1993 werd een onderscheid gemaakt naar het geslacht van de alleenstaande gerechtigden op het bestaansminimum (al dan niet met kinderen). Vanaf 1997 kan ook voor de samenwonenden een onderscheid tussen mannen en vrouwen gemaakt worden. Voor 1994 is er geen informatie over de wettelijke groepen beschikbaar. Bijgevolg verschilt de staaf voor elk jaar naargelang de beschikbare gegevens; het vlak dat de alleenstaanden met kinderen in 1992 weergeeft moet bijvoorbeeld vergeleken worden met het dubbele vlak in 1993, waar mannen en vrouwen afzonderlijk zijn voorgesteld. Het vlak van de samenwonenden in 1996, moet vergeleken worden met het dubbele vlak van de samenwonenden in 1997.

⁸ Het aantal personen ten laste van de gerechtigde op het bestaansminimum, uitgenomen hijzelf werd voor de gemeente Schaarbeek aangepast, omdat we vermoeden dat het aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers) meegeteld werden in de signalementskaart. In plaats van de aangegeven 2153 personen ten laste, rekenden we verder met 810 personen ten laste (2153-1343=810). In 1997 telde de gemeente 884 personen ten laste van de gerechtigde op het bestaansminimum, wat de veronderstelling bevestigt.

Figuur 3: uitsplitsing per wettelijke groep van gerechtigden op het bestaansminimum.

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1998 en 1997, De Keersmaecker 1997 en 1996.

Het geslacht van de gerechtigde op het bestaansminimum wordt niet altijd opgenomen in de dossiers van de OCMW's, omdat deze informatie geen financiële gevolgen heeft. Het is voor sommige OCMW's dan ook niet eenvoudig om deze rubriek in de signalementskaart correct in te vullen. In Etterbeek werden in 1998 de alleenstaande mannen en vrouwen met kinderlast bijvoorbeeld niet uitgesplitst. De uitsplitsing werd daarom berekend op basis van de verhouding van het jaar voordien.

Het grootste aantal gerechtigden op het bestaansminimum zijn alleenstaanden zonder kinderen, hun aandeel in het totaal aantal gerechtigden op het bestaansminimum blijft vrij constant (67,5 %). Het aandeel alleenstaanden met kinderen en het aandeel gezinnen neemt licht toe, waardoor het aandeel personen ten laste van de gerechtigden op het bestaansminimum stijgt. Alleenstaanden met kinderen zijn bijna uitsluitend vrouwen. Slechts een vierde van de gerechtigden op het bestaansminimum leeft samen met een partner (samenwonend of als gezin). De gerechtigden met partner worden bovenaan (2 of 3 vlakken) in de figuur afgebeeld.

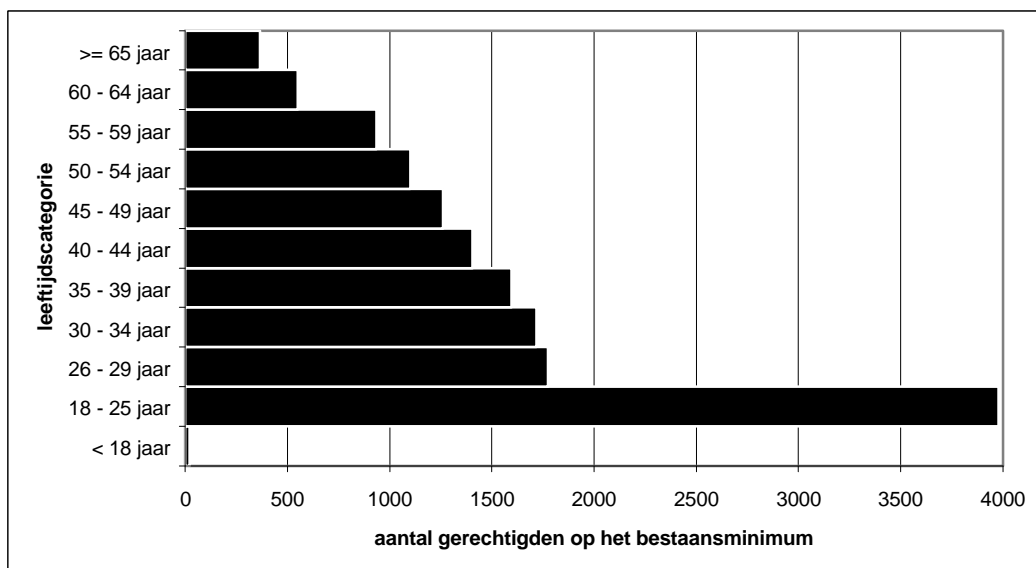
Er is verwarring mogelijk in verband met het begrip 'gezin' in het signalementskaartensysteem. In het Frans wordt het aantal 'ménages' (huishoudens) gevraagd. Er wordt geen extra uitleg gegeven bij de wettelijke groepen in de toelichting bij het signalementskaartensysteem. De logica van de verschillende wettelijke groepen volgend, verstaan we onder de groep gezinnen/ ménages een gehuwd koppel, al dan niet met kinderen.

UITSPLITSING PER LEEFTIJDGROEP VAN GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM

Een vierde tot een derde van aantal gerechtigden op het bestaansminimum is jonger dan 25 jaar. Dit geldt voor alle Brusselse gemeenten, behalve voor Watermaal-Bosvoorde, waar slechts één op vijf gerechtigden op het bestaansminimum jonger is dan 25 jaar. Toch zijn de

18-25 jarigen in de totale bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest slecht vertegenwoordigd. Dit is typisch is voor een stedelijke bevolkingsstructuur.

Figuur 4: uitsplitsing per leeftijdsgroep van gerechtigden op het bestaansminimum in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1998.

De leeftijdsstructuur van de gerechtigden op het bestaansminimum verschilt weinig tussen de gemeenten; wel zijn er iets meer 65-plussers in de rand, en komen de mensen jonger dan 18 bijna allemaal in de 19de-eeuwse gemeenten voor.

Koekelberg heeft relatief gezien opvallend veel ouderen, maar het gaat in totaal slechts om 35 mensen ouder dan 55 jaar ten opzichte van 175 gerechtigden op het bestaansminimum.

Gemiddeld zijn er weinig ouderen bij de gerechtigden op het bestaansminimum omdat oudere mensen vaker beroep kunnen doen op andere uitkeringen zoals bijvoorbeeld invaliditeit of gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de leeftijdsstructuur bij de gerechtigden op het bestaansminimum vrij constant gebleven in de periode 1994-1998. Het beschikbare cijfermateriaal laat niet toe om een vergelijking te maken met de jaren voordien⁹. In 1990, na de verlaging van de meerderjarigheid van 21 naar 18 jaar, was 10 % van het aantal gerechtigden op het bestaansminimum jonger dan 25 jaar (Vranken, 1999, p. 86). Tussen 1990 en 1994 is het aandeel jongeren bij de gerechtigden op het bestaansminimum dus meer dan verdubbeld.

AANTAL MAANDEN TOEKENNING VAN HET BESTAANSMINIMUM

De laatste vraag in verband met de gerechtigden op het bestaansminimum behandelt "het aantal maanden toekenning van het bestaansminimum per gerechtigde op het grondgebied van de gemeente gedurende de laatste 60 maanden tot en met het betrokken jaar (met inbegrip van de "artikel 60, § 7" gerechtigden op het bestaansminimum)".

⁹ Er zitten verschillen op de cijfers in het armoederapport 1996 en 1997, en de som van de verschillende leeftijdscategorieën komen niet overeen met de totaalcijfers die we bijvoorbeeld in het armoederapport 1998 vinden.

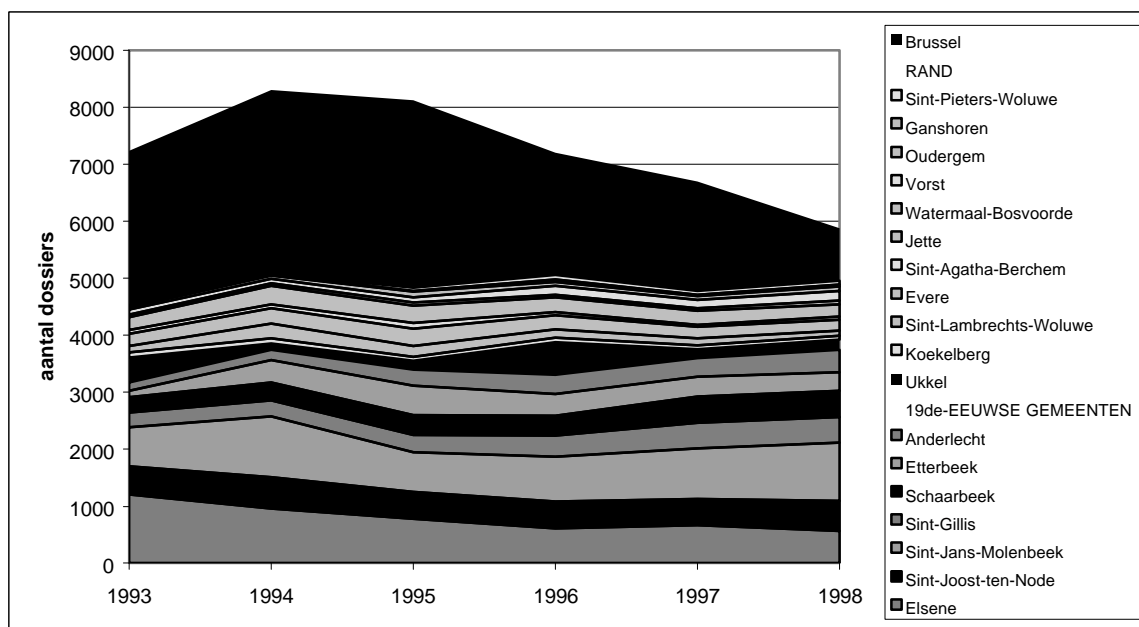
Voor deze variabele is de informatie van de OCMW's absoluut niet volledig. De vraag werd bovendien op verschillende manieren geïnterpreteerd, zodat ze geen relevante informatie oplevert.

DE GERECHTIGDEN OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM

Mensen die niet in aanmerking komen voor het bestaansminimum omwille van hun nationaliteit¹⁰, leeftijd, verblijfplaats, ... kunnen dankzij de wet op de maatschappelijke dienstverlening een equivalentbestaansminimum ontvangen (Vranken, 1999, p. 79).

Figuur 5 werd op dezelfde manier opgebouwd als Figuur 1, Brussel werd wel uit de 19de-eeuwse gemeenten gehaald en boven in de figuur geplaatst om de leesbaarheid te verhogen.

Figuur 5: Evolutie van het aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum, situatie op de 12de maand van het jaar.

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1997 en 1998, De Keersmaecker (1997), p. 98

In tegenstelling tot het aantal gerechtigden op het bestaansminimum, daalt het aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum sinds 1994. Deze daling is hoofdzakelijk het gevolg van een daling in de gemeente Brussel.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt 6,2‰ gerechtigden op het equivalentbestaansminimum. Dit cijfer varieert per gemeente van 1,2‰ (Ganshoren) tot 24‰ (Sint-Joost-ten-Node).

28 % van de gerechtigden op het equivalentbestaansminimum zijn asielzoekers¹¹. De daling van het aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum valt in de tijd samen met de

¹⁰ Belgen, degenen die het voordeel genieten van de toepassing van de EU-Verordening betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie, staatlozen en vluchtelingen hebben recht op het bestaansminimum (Agten, 1999, p. 115).

¹¹ Dit cijfer werd berekend op basis van 18 gemeenten, aangezien het aantal asielzoekers die gerechtigd zijn op het equivalentbestaansminimum voor Jette ontbreekt.

verschillende aanpassingen van het beleid om tot een betere verdeling van de asielzoekers over de gemeenten te komen. In 1995 werd het wachtregister ingevoerd¹². Het spreidingsplan – waarbij 11 van de 19 Brusselse gemeenten niet meer als verplichte plaats van inschrijving gebruikt mochten worden, aangezien er in verhouding tot de andere gemeenten van het land al zeer veel asielzoekers ingeschreven waren - trad in werking op 1 januari 1996. Sinds de wet van 15 juli 1996 worden alle asielzoekers die in België aankomen in principe doorverwezen naar een onthaalcentrum. Door de inwerkingtreding van het spreidingsplan zijn de aanvragen van asielzoekers voor sociale bijstand die bij de OCMW's werden ingediend sterk gedaald (Commissariaat-Generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen, 1997, p 85-88).

Tabel 3: Gerechtigden op het equivalentbestaansminimum.

gemeente	gerechtigden op het equivalentbestaansminimum 31/12/1998	bevolking 1/01/1999	gerechtigden op het equivalentbestaansminimum (‰)
Anderlecht	401	87401	4.6
Oudergem	82	28931	2.8
Sint-Agatha-Berchem	62	18669	3.3
Brussel	926	134243	6.9
Etterbeek	329	39162	8.4
Evere	189	30806	6.1
Vorst	174	45465	3.8
Ganshoren	23	19816	1.2
Elsene	568	72524	7.8
Jette	215	39166	5.5
Koekelberg	62	16014	3.9
Sint-Jans-Molenbeek	1015	70075	14.5
Sint-Gillis	447	42291	10.6
Sint-Joost-ten-Node	529	22076	24.0
Schaarbeek	463	104748	4.4
Ukkel	177	74419	2.4
Watermaal-Bosvoorde	58	24742	2.3
Sint-Lambrechts-Woluwe	90	46056	2.0
Sint-Pieters-Woluwe	71	37856	1.9
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	5881	954460	6.2

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1998.

De gemeenten met een hoog aandeel gerechtigden op het equivalentbestaansminimum in haar bevolking (Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek en Sint-Gillis) zijn bovendien gemeenten met een hoog aandeel vreemdelingen. Hoewel in Schaarbeek en Elsene ook meer dan een derde van de bevolking de vreemde nationaliteit heeft, zijn er relatief weinig gerechtigden op het equivalentbestaansminimum.

¹² Voor meer informatie: zie "Tiende jaarverslag van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen, p. 85."

ASIELZOEKERS DIE GERECHTIGD ZIJN OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM

Tabel 4: asielzoekers die gerechtigd zijn op het equivalentbestaansminimum.

gemeente	aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum		aantal asielzoekers die gerechtigd zijn op het equivalentbestaansminimum		asielzoekers / totaal aantal gerechtigden equivalentbestaansminimum		absolute evolutie 1998-1997	
	1997	1998	1997	1998	1997	1998	totaal	asielzoekers
Anderlecht	321	401	44	41	13.7	10.2	80	-3
Oudergem	65	82	56	33	86.2	40.2	17	-23
Sint-Agatha-Berchem	40	62	20	30	50.0	48.4	22	10
Brussel	1930	926	847	304	43.9	32.8	-1004	-543
Etterbeek	351	329	148	134	42.2	40.7	-22	-14
Evere	207	189	150	121	72.5	64.0	-18	-29
Vorst	143	174	35	25	24.5	14.4	31	-10
Ganshoren	24	23	13	11	54.2	47.8	-1	-2
Elsene	671	568	314	295	46.8	51.9	-103	-19
Jette	243	215	181		74.5		-28	
Koekelberg	64	62	36	34	56.3	54.8	-2	-2
Sint-Jans-Molenbeek	888	1015	94	166	10.6	16.4	127	72
Sint-Gillis	448	447	25	33	5.6	7.4	-1	8
Sint-Joost-ten-Node	453	529	116	104	25.6	19.7	76	-12
Schaarbeek	464	463	64	44	13.8	9.5	-1	-20
Ukkel	166	177	74	65	44.6	36.7	11	-9
Watermaal-Bosvoorde	42	58	29	42	69.0	72.4	16	13
Sint-Lambrechts-Woluwe	117	90	93	66	79.5	73.3	-27	-27
Sint-Pieters-Woluwe	67	71	44	35	65.7	49.3	4	-9
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	6704	5881	2383	1583	35.5	27.9	-823	-619

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1997 en 1998.

De 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben een zeer verschillend aandeel asielzoekers onder de gerechtigden op het equivalentbestaansminimum. De gegevens voor de gemeente Jette ontbreken in 1998. Bijgevolg is het totaal voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor 1998 berekend op basis van de 18 andere gemeenten.

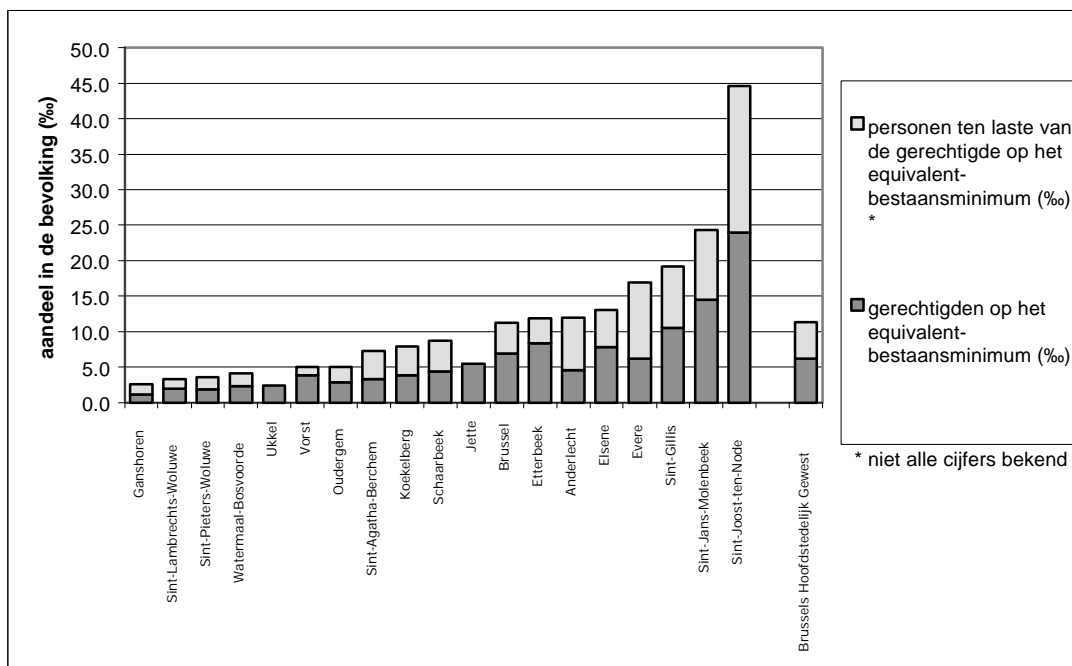
De sterke afname van het aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum gedurende het laatste jaar in de gemeente Brussel is voor de helft het gevolg van een afname van het aantal asielzoekers die gerechtigd zijn op het equivalentbestaansminimum.

Dit heeft waarschijnlijk te maken met het aantal inschrijvingen in het "Klein Kasteeltje", één van de officiële onthaalcentra in ons land. Dit aantal daalde met 38,2 % tussen 1996 en 1997 (Commissariaat-Generaal voor de vluchtelingen en staatlozen, 1997, p. 89).

In Oudergem, Vorst, Sint-Joost-ten-Node en Sint-Pieters-Woluwe daalt het aandeel asielzoekers bij de gerechtigden op het equivalentbestaansminimum opvallend ten gevolge van een stijging van het aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum enerzijds en een daling van het aantal asielzoekers gerechtigd op het equivalentbestaansminimum anderzijds. In Sint-Jans-Molenbeek stijgt het aandeel asielzoekers wel gevoelig.

PERSONEN TEN LASTE VAN DE GERECHTIGDE OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM

Figuur 6: Personen afhankelijk van het equivalentbestaansminimum op 31/12/1998

Bron: signalementskaarten¹³ van de OCMW's 1998

Ook gerechtigden op het equivalentbestaansminimum hebben mensen ten laste, gemiddeld zelfs meer dan de gerechtigden op het bestaansminimum (behalve in Vorst en Etterbeek).

Het aandeel gerechtigden op het equivalentbestaansminimum in de totale bevolking ligt een stuk lager dan het aandeel gerechtigden op het bestaansminimum. De gemeenten van het 19de-eeuwse Brussels scoren ook hier het hoogst. Toch heeft Evere de vierde plaats ingenomen in Figuur 6, ten gevolge van het hoge aantal personen ten laste. De volgorde van de gemeenten is uiteraard niet helemaal zeker aangezien de gegevens voor Jette en Ukkel ontbreken¹⁴.

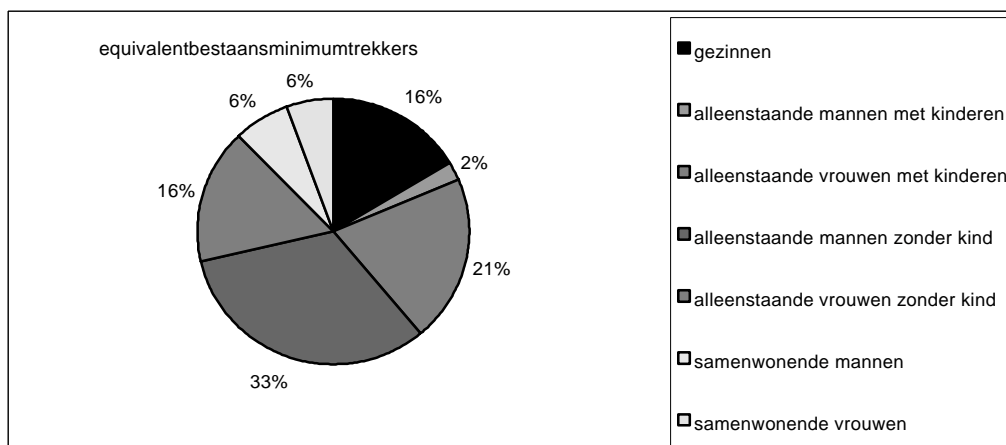
In Sint-Joost-ten-Node, een gemeente met meer dan 50 % vreemdelingen, zijn bijna dubbel zoveel mensen afhankelijk van het equivalentbestaansminimum dan in Sint-Jans-Molenbeek, de tweede belangrijkste gemeente inzake equivalentbestaansminimum.

¹³ Het aantal personen ten laste van de gerechtigde op het equivalentbestaansminimum, uitgenomen zichzelf werd voor de gemeente Schaarbeek aangepast, omdat we vermoeden dat het aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum (aantal dossiers) meegeteld werden in de signalementskaart. In plaats van de aangegeven 913 personen ten laste, rekenden we verder met 450 personen ten laste (913-463=450). In 1997 telde de gemeente 517 personen ten laste van de gerechtigde op het bestaansminimum, wat de veronderstelling bevestigt.

¹⁴ We berekenden de plaats van deze gemeenten met behulp van de gemiddelde verhouding tussen de personen ten laste en de gerechtigden in de 17 andere gemeenten, namelijk 90/100.

WETTELIJKE GROEP VAN GERECHTIGDEN OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM

Figuur 7: wettelijke groep van gerechtigden op het equivalentbestaansminimum.

Bron: signalementskaarten¹⁵ van de OCMW's 1998.

De gerechtigden op het equivalentbestaansminimum hebben gemiddeld meer personen ten laste dan de gerechtigden op het bestaansminimum, omdat het vaker gezinnen (16,3 versus 11,5 %) of alleenstaanden met kinderen (22,7 versus 17,1 %) zijn. Er zijn wel veel minder alleenstaanden zonder kinderen bij de gerechtigden op het equivalentbestaansminimum (48,9 versus 59,5 %). Het aandeel samenwonenden ligt voor beide groepen rond 12 %. De verhouding tussen de verschillende wettelijke groepen verschilt ook per gemeente.

Tabel 5: Wettelijke groep van gerechtigden op het equivalentbestaansminimum.

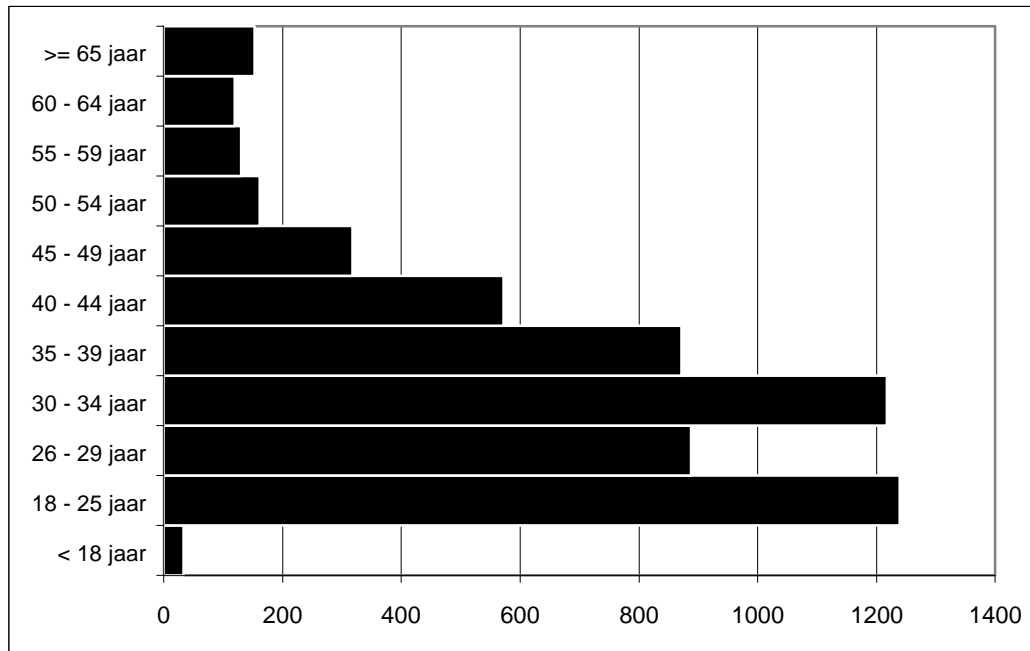
gemeente	gezinnen	alleenstaanden met kinderen		alleenstaanden zonder kinderen		samenwonenden		Totaal
		mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	
Anderlecht	55	10	111	135	62	15	13	401
Oudergem	9	4	20	25	13	3	8	82
Sint-Agatha-Berchem	13	3	19	7	9	1	2	54
Brussel	218	17	143	327	127	50	44	926
Etterbeek	56	7	72	108	54	18	14	329
Evere	50	5	54	24	27	19	10	189
Vorst	16	3	33	67	38	6	11	174
Ganshoren	4	2	8	5	3	1	0	23
Elsene	108	18	74	240	79	25	24	568
Jette	55	3	43	36	28	23	27	215
Koekelberg	7	1	18	19	13	3	1	62
Sint-Jans-Molenbeek	161	14	210	287	180	85	78	1015
Sint-Gillis	35	9	77	193	86	30	17	447
Sint-Joost-ten-Node	68	15	111	169	102	38	26	529
Schaarbeek	45	10	128	133	87	36	28	467
Ukkel								
Watermaal-Bosvoorde	10		12	25	2	5	4	58
Sint-Lambrechts-Woluwe	11	2	19	31	15	4	8	90
Sint-Pieters-Woluwe	7	2	19	19	12	5	7	71
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	928	125	1171	1850	937	367	322	5700

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1998.

¹⁵ De gegevens voor Ukkel ontbreken.

UITSPLITSING PER LEEFTIJDGROEP VAN GERECHTIGDEN OP HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM

Figuur 8: leeftijdsstructuur van de gerechtigden op het equivalentbestaansminimum in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Bron: signalementskaarten¹⁶ van de OCMW's 1998

De leeftijdsstructuur van de gerechtigden op het equivalentbestaansminimum is minder regelmatig dan die van de gerechtigden op het bestaansminimum. Het aantal 18-25 jarigen is ook hier de belangrijkste groep, maar iets minder uitgesproken. Ook de 30-34 jarigen maken ongeveer een vijfde uit van de gerechtigden op het equivalentbestaansminimum. Deze onregelmatige samenstelling van het leeftijdshistogram, komt overeen met de onregelmatige leeftijdsstructuur van de niet-Belgische bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze groep kent niet dezelfde natuurlijke aangroei als de Belgische bevolking en wordt sterker bepaald door migraties. Omdat mensen eerder migreren op actieve leeftijd, van 18 tot 45 jaar, is deze groep sterker vertegenwoordigd.

¹⁶ Voor Ukkel zijn er gegevens naar leeftijd beschikbaar. De figuur toont leeftijdsstructuur van de gerechtigden op het equivalentbestaansminimum in de 18 overige gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tabel 6: uitsplitsing per leeftijdsgroep van gerechtigden op het equivalentbestaansminimum.

code	< 18 jaar	18 - 25 jaar	26 - 29 jaar	30 - 34 jaar	35 - 39 jaar	40 - 44 jaar	45 - 49 jaar	50 - 54 jaar	55 - 59 jaar	60 - 64 jaar	>= 65 jaar	totaal
Anderlecht	1	96	55	93	52	44	14	17	12	13	4	401
Oudergem	0	20	13	17	12	5	6	1	0	3	2	82
Sint-Agatha-Berchem	2	10	17	9	13	5	3	2	1	0	0	62
Brussel	5	154	129	224	171	102	70	26	21	11	13	926
Etterbeek	0	57	44	66	64	40	28	10	3	8	9	329
Evere	1	29	28	46	34	25	12	5	2	4	3	189
Vorst	0	42	30	32	27	17	9	1	3	5	8	174
Ganshoren	0	3	3	9	5	0	1	2	0	0	0	23
Elsene	9	132	72	101	88	85	38	14	16	4	9	568
Jette		43	28	47	34	17	16	7	6	9	8	215
Koekelberg		16	13	13	3	5	6	2	0	4	0	62
Sint-Jans-Molenbeek	3	251	156	219	127	80	46	33	23	29	48	1015
Sint-Gillis	4	100	76	96	63	39	30	11	12	6	10	447
Sint-Joost-ten-Node	7	113	82	106	95	53	19	16	17	2	19	529
Schaarbeek	2	129	96	92	49	36	16	10	11	13	14	468
Ukkel												
Watermaal- Bosvoorde	0	13	13	11	11	4			1	3	2	58
Sint-Lambrechts- Woluwe	0	10	17	23	15	9	3	4	2	4	3	90
Sint-Pieters-Woluwe		21	16	14	9	6	1	1		2	1	71
Brussels Hoofdstedelijk Gewest (onvolledig)	34	1239	888	1218	872	572	318	162	130	120	153	5709

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1998.

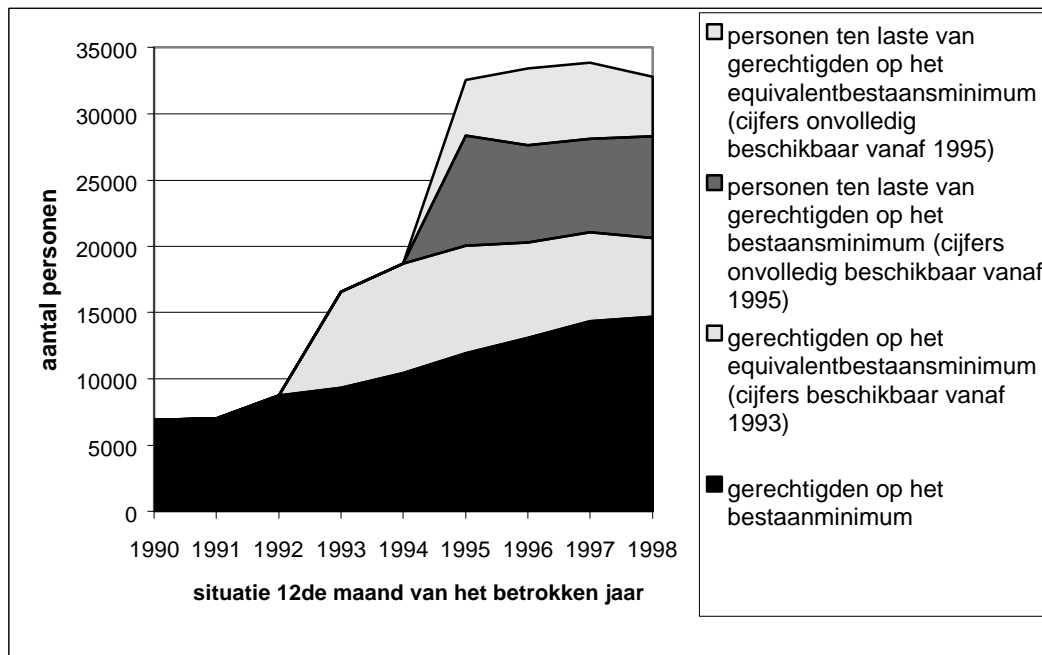
AANTAL MAANDEN TOEKENNING VAN HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM PER GERECHTIGDE OP HET GRONDGEBIED VAN DE GEMEENTE GEDURENDE DE LAATSTE 60 MAANDEN TOT EN MET HET BETROKKEN JAAR

Voor deze variabele geldt dezelfde opmerking als voor het aantal gerechtigden op het bestaansminimum; de informatie in de signalementskaarten is niet volledig en niet betrouwbaar.

GERECHTIGDEN OP HET BESTAANSMINIMUM EN HET EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM, SITUATIE DE 12 DE MAAND VAN HET JAAR

In Figuur 9 wordt een poging ondernomen om de evolutie van het totaal aantal mensen afhankelijk van het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum voor te stellen. Pas vanaf 1995 zijn de verschillende variabelen beschikbaar. Het aantal personen ten laste van gerechtigden op het bestaansminimum, hetzij het equivalentbestaansminimum, is voor geen enkel jaar volledig gekend. Er waren steeds enkele gemeenten die deze informatie niet leverden. Wel kunnen we besluiten dat de stijging van het aantal gerechtigden op het bestaansminimum gecompenseerd wordt door een daling van het aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum. Dit zet zich verder bij de evolutie van de personen ten laste van de gerechtigden. Globaal daalde het aantal personen afhankelijk van een bestaansminimumuitkering het voorbije jaar.

Figuur 9: evolutie van het aantal mensen afhankelijk van het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum.

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1997 en 1998, De Keersmaecker 1996 en 1997, FTU 1995.

In Sint-Lambrechts-Woluwe lijkt het of een dertigtal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum tussen 1997 en 1998 gerechtigden op het bestaansminimum geworden zijn (zie evolutie vluchtelingen in Tabel 2 en evolutie asielzoekers in Tabel 4).

GERECHTIGDEN OP FINANCIËLE STEUN, BESTAANSMINIMUM EN EQUIVALENTBESTAANSMINIMUM

Tabel 7: gerechtigden op financiële steun, bestaansminimum en equivalent bestaansminimum gedurende het jaar 1997 en 1998

gemeente	BM + EBM*			FIN*			Nieuw*			FIN/ BM + EBM (%) 1998	Nieuw/ BM + EBM (%) 1998
	1997	1998	evolutie	1997	1998	evolutie	1997	1998	evolutie		
Anderlecht	2155	2330	175	1064	1279	215	1064			54.9	
Oudergem	592	323	-269	520	121	-399	212	322	110	37.5	99.7
Sint-Agatha-Berchem	246	267	21	121	17	-104	106	153	47	6.4	57.3
Brussel	8320	5944	-2376	101	5281	5180	2143	1559	-584	88.8	26.2
Etterbeek	1822	1813	-9	523	516	-7	660	569	-91	28.5	31.4
Evere	564	560	-4	1109	1131	22	281	280	-1	202	50.0
Vorst	1058	1275	217	1094	304	-790	722			23.8	
Ganshoren	252	252	0	135	97	-38	100	94	-6	38.5	37.3
Elsene	3107	3278	171	55	62	7	645	685	40	1.9	20.9
Jette	1061	1134	73		482		260			42.5	
Koekelberg	453	463	10	52	62	10	278	279	1	13.4	60.3
Sint-Jans-Molenbeek	3424	3737	313	834	922	88	1315	1522	207	24.7	40.7
Sint-Gillis	3020	3071	51	1691	1751	60	1082	948	-134	57.0	30.9
Sint-Joost-ten-Node	1677	1900	223	446	442	-4	546	398	-148	23.3	20.9
Schaarbeek	2489	2472	-17	1087	1133	46	1256	1244	-12	45.8	50.3
Ukkel	1246	1246	0	235	508	273	0			40.8	
Watermaal-Bosvoorde	290	342	52	96	9	-87	122	126	4	2.6	36.8
Sint-Lambrechts-Woluwe	619	594	-25	109	134	25	188 ¹⁷	119	-69	22.6	20.0
Sint-Pieters-Woluwe	348	357	9	261	235	-26	139	144	5	65.8	40.3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	32743	31358	-1385	9533	14486	4953	11119	8442	-2677	46.2	26.9

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1997 en 1998

* BM + EBM: totaal aantal gerechtigden op het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum gedurende dat jaar (vraag C1 van de signalementskaart)

* FIN: totaal aantal gerechtigden op een financiële steun (uitgenomen de gerechtigden op het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum en de begeleide personen zonder geldelijke bijstand)

* Nieuw: aantal nieuwe gerechtigden (dossiers) op het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum, d.w.z. zij die in de gemeente gedurende de laatste vijf jaar voorafgaand aan het referentiejaar geen bestaansminimum of equivalentbestaansminimum hebben verkregen

Tabel 7 geeft een overzicht van de gerechtigden op financiële steun, bestaansminimum en equivalentbestaansminimum voor het gehele betrokken jaar in 1997 en 1998 (rubriek C van de signalementskaart). We vermoeden dat enkele gemeenten de vraag naar "het totaal aantal gerechtigden op het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum gedurende het jaar" anders hebben geïnterpreteerd omdat het cijfer zeer kort ligt bij de som van aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers) en aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum de 12de maand van het betrokken jaar (rubrieken A en B van de

¹⁷ *aantal nieuwe gerechtigden (dossiers) op het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum, d.w.z. zij die in de gemeente gedurende de laatste drie jaar (in plaats van vijf jaar) voorafgaand aan het referentiejaar geen bestaansminimum of equivalentbestaansminimum hebben verkregen.

signalementskaart). Er komen zelfs een aantal gemeenten voor waar de som van de aantallen voor de 12de maand groter is dan het totaal aangegeven voor het gehele jaar (Oudergem, Sint-Agatha-Berchem en Evere).

Ook voor de signalementskaarten van 1997 kan dergelijke opmerking gemaakt worden; voor Sint-Agatha-Berchem en Evere is de som van de cijfers voor de 12de maand gelijk aan het totaal aangegeven voor het gehele jaar.

Dit verklaart ook waarom het totaal aantal gerechtigden op het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum gedurende dat jaar voor Oudergem in 1997 veel hoger ligt dan in 1998. Alle cijfers waarover twijfel bestaat, werden daarom cursief en in een grijze cel weergegeven in Tabel 7. Het is zeer moeilijk om op basis van deze gegevens de juiste conclusies te trekken.

In totaal hebben gedurende het jaar 1998 minstens 45 844 huishoudens beroep gedaan op financiële dienstverlening van het OCMW, dit is 8,4 % meer dan in 1997.

Gemiddeld zijn er gedurende het jaar 1998 tweemaal meer gerechtigden op het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum dan gerechtigden op een financiële steun. Met de cijfers van 1997 durven we hierover geen uitspraak doen, gezien het opvallend lage cijfer voor de gemeente Brussel waarvan we niet weten wat het betekent (Notredame, 1998, p. 51). De verhouding gerechtigden op financiële steun ten opzichte gerechtigden op het bestaansminimum of equivalentbestaansminimum verschilt zeer sterk van gemeente tot gemeente.

In Koekelberg en Schaarbeek zijn er zeer veel nieuwe gerechtigden op het bestaansminimum of het equivalentbestaansminimum in vergelijking met het totaal aantal.

In Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Joost-ten-Node en Elsene is slechts één op vijf van de gerechtigden op het bestaansminimum of het bestaansminimum nieuw sinds de laatste vijf jaar.

In verband met de drie volgende rubrieken van de signalementskaart (tewerkstelling, bijzondere contracten en beroepsopleiding georganiseerd door het OCMW of ten laste van het OCMW) leveren de OCMW's en ook de vorige rapporten over de staat van de armoede – uitgezonderd het rapport 1998 - zeer schaarse informatie. Een vergelijking in de tijd en tussen de verschillende gemeenten is moeilijk. Dit rapport beperkt zich dan ook tot een overzichtstabel met gaten die voor elke bevraagde rubriek de gegevens uit de signalementskaart en van 1998 bevat.

TWERKSTELLING

Tabel 8: Tewerkstelling

gemeente	tewerkstelling ten laste van het OCMW (Art. 60, § 7 en art. 61)				tewerkstelling (vrijwilligers- werk niet inbegrepen)	onbezoldigde tewerkstelling (binnen of buiten het OCMW)
	binnen het OCMW		buiten het OCMW			
	aantal personen	aantal RSZ- dagen	aantal personen	aantal RSZ- dagen		
Anderlecht	11		68			
Oudergem	13	3150			13	
Sint-Agatha-Berchem	19	6894	8	2964	27	
Brussel	113	35256	5	1560	33	136
Etterbeek	37	4915	8	1189		
Evere	19	2153				
Vorst						
Ganshoren	17		1			
Elsene	115	25284	5	650	73	3
Jette	37	4969	15	2090		
Koekelberg	4	730			35	
Sint-Jans-Molenbeek	41	6165	13	2125	50	
Sint-Gillis	52	6225	23	2143	44	3
Sint-Joost-ten-Node	13	2131	4	422		
Schaarbeek	121	63804	41	13728	20	
Ukkel	42		18		23	
Watermaal-Bosvoorde	12	1598	5	642	22	
Sint-Lambrechts-Woluwe	8	1378	3	364	87	0
Sint-Pieters-Woluwe	14	2061	15	1952	24	8
Brussels Hoofdstedelijk Gewest (onvolledig)	688	166713	232	29829	451	150

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1998.

Artikel 60, § 7 en artikel 61 van de OCMW wet van 8 juli 1976 biedt de mogelijkheid tot het tewerkstellen van OCMW-cliënten.

Ondanks het ontbrekende cijfermateriaal, kunnen we toch besluiten dat zowel het aantal personen tewerkgesteld binnen als buiten het OCMW steeg met ongeveer 17 % respectievelijk 25 % in vergelijking met 1997.

BIJZONDERE CONTRACTEN

Tabel 9: Bijzondere contracten

gemeente	aantal contracten voor socio-professionele inschakeling (Brussels Gewestelijk programma voor socio-professionele inschakeling)		aantal integratiecontracten niet inbegrepen in bovenvermelde rubriek (wet Onkelinx ¹⁸)	
	van 18 tot 25 jaar	anderen	van 18 tot 25 jaar	anderen
Anderlecht	125	328		
Oudergem				
Sint-Agatha-Berchem	6	61	17	
Brussel	123	365		
Etterbeek	33	49	210	40
Evere	32	122	44	
Vorst				
Ganshoren	58	130		
Elsene	194	594	308	
Jette	23	4	1	17
Koekelberg			58	15
Sint-Jans-Molenbeek			132	
Sint-Gillis			122	9
Sint-Joost-ten-Node	45	167	70	10
Schaarbeek	66	386	50	
Ukkel	69	154	77	
Watermaal-Bosvoorde	16	90	42	19
Sint-Lambrechts-Woluwe	24	196	6	0
Sint-Pieters-Woluwe	5	9	11	16
Brussels Hoofdstedelijk Gewest (onvolledig)	819	2655	1148	126

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1998

¹⁸ In het kader van het urgentieprogramma voor een meer solidaire samenleving (wet van 12 januari 1993) wordt de toekenning van het bestaansminimum aan jongeren beneden de 25 jaar gekoppeld aan een contract voor sociale integratie tussen het OCMW en de betrokkene. (Digest, 2/98, p. 6)

BEROEPSOPLEIDING GEORGANISEERD DOOR HET OCMW OF TEN LASTE VAN HET OCMW

Tabel 10: beroepsopleiding georganiseerd door het OCMW of ten laste van het OCMW

gemeente	aantal beroepsopleidingen		aantal overeenkomsten tewerkstelling -opleiding			aantal basisopleidingen (alfabetisering en vooropleiding)	
	aantal personen	aantal gevolgde uren	aantal personen	totaal aantal opleidings uren	totaal aantal uren tewerkstelling	aantal personen	totaal aantal uren
Anderlecht							
Oudergem							
Sint-Agatha-Berchem	6					9	
Brussel	101	99788	66	4224	130416	33	3465
Etterbeek	175	70000				24	9600
Evere	63	51400				102	41700
Vorst							
Ganshoren	34	0	0	0	0	10	0
Elsene	110	?	6	2880	1500	60	15000
Jette	11		1			92	
Koekelberg	37					19	
Sint-Jans-Molenbeek	41	23370				50	12273
Sint-Gillis	77	49280				100	12000
Sint-Joost-ten-Node	54	25600	10	4000	9500	38	11000
Schaarbeek	119	5048	5	5250		24	9400
Ukkel	20					11	
Watermaal-Bosvoorde	25	16710	4	790	830	9	2600
Sint-Lambrechts-Woluwe	38	20125	9	1900	880	26	6625
Sint-Pieters-Woluwe	43	20726	9	882	7254	10	1530
Brussels Hoofdstedelijk Gewest (onvolledig)	954	382047	110	19926	150380	617	125193

Bron: signalementskaarten van de OCMW's 1998.

CONCLUSIE

De groei van het aantal mensen dat afhankelijk is van financiële steun vanwege het OCMW is getemperd, maar nog niet gestopt. Het belang van de meest kwetsbare groepen – vooral jongeren en alleenstaanden, al dan niet met kinderen – neemt toe bij de personen die onder de wettelijke bestaansminimumgrens vallen. Het aantal personen dat van de toegekende bestaansminima afhankelijk is, neemt sneller toe dan het aantal gerechtigden op een bestaansminimum zelf. De veranderingen in het beleid inzake opvang van asielzoekers hadden duidelijk gevolgen voor het aantal gerechtigden op het equivalentbestaansminimum in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De vraag wat deze evoluties reëel betekenen voor de armsten in de Brusselse bevolking blijft echter onbeantwoord.

Ondanks de toename van het aantal gerechtigden op het bestaansminimum in de Brussels rand, blijft de dualiteit tussen de verschillende gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaan. Dit zou nog duidelijker tot uiting komen wanneer de analyse op een lager niveau dan de gemeente zou kunnen uitgevoerd worden.

De kwaliteit van de basisgegevens in de signalementskaarten is vaak onvoldoende. Een verbetering inzake vraagstelling, controle en aanpassing aan de noden en mogelijkheden van de OCMW's dringt zich op.

BIBLIOGRAFIE¹⁹

- AGTEN J., ASSELBERGHS L. (1999), *OCMW zakboekje 1999*, Kluwer Editorial, Diegem.
- CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJKE DOCUMENTATIE EN COÖRDINATIE (1998), Brusselse openbare centra voor maatschappelijk welzijn, *digest*, nr 2/98.
- CENTRE DE DOCUMENTATION ET DE COORDINATION SOCIALE (1998), Centres publics d'aide sociale, *digest* n°2/98.
- COMMISSARIAAT-GENERAAL VOOR DE VLUCHTELINGEN EN DE STAATLOZEN (1997), *Tiende jaarverslag van de Commissaris-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen*, Brussel.
- COMMISSARIAT GÉNÉRAL AUX RÉFUGIÉS ET AUX APATRIDES (1997), *Dixième Rapport Annuel du Commissaire Général aux réfugiés et aux apatrides*, Bruxelles.
- DE KEERSMAECKER M.L. (1996), *Derde rapport over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Jaar 1996*, Fondation Travail-Université in opdracht van het Verenigd College, Brussel.
- DE KEERSMAECKER M.L. (1996), *Troisième rapport sur l'état de la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale. Année 1996*. Fondation Travail-Université à la demande du Collège Réuni, Bruxelles.
- DE KEERSMAECKER M.L. (1997), *Vierde rapport over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Jaar 1997*, Fondation Travail-Université in opdracht van het Verenigd College, Brussel.
- DE KEERSMAECKER M.L. (1997), *Quatrième rapport sur l'état de la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale. Année 1997*. Fondation Travail-Université à la demande du Collège Réuni, Bruxelles.
- FONDATION TRAVAIL-UNIVERSITÉ, ONDERZOEKSGROEP ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING – UNIVERSITEIT ANTWERPEN (1995), *Toestand van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Eindrapport*.
- FONDATION TRAVAIL-UNIVERSITÉ, GROUPE DE RECHERCHE PAUVRETÉ ET EXCLUSION SOCIALE. UNIVERSITÉ D'ANTWERPEN (1995), *Etat de la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale. Rapport final*.
- KESTELOOT C., ROESEMS T., VANDENBROECKE H. (1999), *Kansarmoede en achtergestelde buurten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Atlas van achtergestelde buurten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, een studie in opdracht van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- NOTREDAME L. (red.) (1998), *De staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Jaarboek 1998*, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad.
- NOTREDAME L. (red.) (1998), *L'état de la pauvreté dans la Région de Bruxelles-Capitale. Rapport final. Annuaire 1998*. Commission communautaire commune de la Région de Bruxelles-Capitale.
- ONKELINX L. (1993), *De organieke wetten der OCMW's in het licht van het Urgentieprogramma voor een meer solidaire samenleving*, Ministerie van Sociale Integratie, Brussel.
- ONKELINX L. (1993), *Les lois organiques des CPAS à la lumière du Programme d'urgence pour une société plus solidaire*, Ministère de l'Intégration sociale, Bruxelles.

¹⁹ De referenties in de tekst verwijzen steeds naar de Nederlandstalige documenten.

LIJST VAN FIGUREN EN TABELLEN

TABELLEN

Tabel 1: aantal gerechtigden op het bestaansminimum (aantal dossiers) in verhouding tot de totale bevolking.	6
Tabel 2: aantal erkende vluchtelingen die gerechtigd zijn op het bestaansminimum.	7
Tabel 3: Gerechtigden op het equivalentbestaansminimum.	13
Tabel 4: asielzoekers die gerechtigd zijn op het equivalentbestaansminimum.	14
Tabel 5: Wettelijke groep van gerechtigden op het equivalentbestaansminimum.	16
Tabel 6: uitsplitsing per leeftijdsgroep van gerechtigden op het equivalentbestaansminimum.	18
Tabel 7: gerechtigden op financiële steun, bestaansminimum en equivalent bestaansminimum gedurende het jaar 1997 en 1998.	20
Tabel 8: Tewerkstelling.	22
Tabel 9: Bijzondere contracten.	23
Tabel 10: beroepsopleiding georganiseerd door het OCMW of ten laste van het OCMW.	24

BIJLAGEN

signalementskaarten

